

наявністю індивідуальних корекційних планів і програм, спеціального обладнання, новітніх методик, диференційним підходом щодо соціально-психологічних послуг, творчістю і професійністю фахівців (корекційних педагогів та спеціальних психологів).

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці змісту напрямів пізнавального розвитку для дітей з розладами аутистичного спектру, а також дослідження впливу відповідних корекційних методик на пізнавальну сферу дітей із РАС.

Список використаної літератури:

1. Базима, Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом (2018), Харків, 144 с.
2. Івашура, Н. С., Ангелова, А.В. (2018), Методичні рекомендації для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів, Харків, 48 с.
3. Стребелева, Е. А. (2016). Формирование мышления у детей с отклонениями в развитии: книга для педагога-дефектолога, Москва, 180 с.
4. Шульженко, Д. І. (2009), Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: монографія, Київ, 385 с.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

УДК 376:159.922.76]-056.34

*Цибульська Юлія Вікторівна,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Останнім часом у світі в дітей різних вікових категорій все частіше діагностують розлад аутистичного спектру (РАС). За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) одна дитина з 160 дітей в світі страждає розладом аутистичного спектру. Ця оцінка є усередненою цифрою. Однак в деяких дослідженнях наводяться істотно більші цифри. Розлади аутистичного спектру – це одне з найскладніших порушень психічного розвитку, для якого характерні стійкі і різноманітні порушення комунікативної поведінки, емоційного контакту дитини з рідними і навколишнім світом, здатності правильно реагувати на різні життєві ситуації. В Україні недостатньо вивчене питання щодо комунікації дітей з РАС, саме тому й виникла необхідність вивчення даного питання та визначення шляхів її корекції.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.

Особливості психічного розвитку дітей з розладами аутистичного спектру були розглянуті з різних позицій у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Г. Аспергера, О. Баєнської, М. Барбери, О. Богдашиної, Е. Бродовіч, Л. Гілберга, Л. Гречко, Т. Делані, К. Джиллберг, М. Ільїної, Д. Ісаєва, В. Каган, Л. Каннера, К. Лебединська, В. Лебединський, М. Ліблінг, І. Мамайчук, І. Марцинковського, С. Мнухіна, О. Нікольської, Э. Орниц, К. Островської, О. Романчука, Н. Симашкової, В. Синьова, Т. Скрипник, М. Скорчинської, Г. Сухарєвої, В. Тарасун, Л. Уинг, Г. Хворової, М. Шеремет, Л. Шипіциної, Р. Шрама, Д. Шульженко та багатьох інших.

Всі вони однакові в тому, що діти з розладами аутистичного спектру мають серйозні порушення комунікативної сфери, що, в свою чергу, стає значною перешкодою в процесі адаптації та соціалізації зазначеної категорії дітей.

Мета наукової публікації. Визначення особливостей комунікації у дітей з розладами аутистичного спектру.

Викладення основного матеріалу. За твердженням К.А. Quill (Quill К.А., 2002), психологічна структура комунікації включає в себе наступні елементи:

- 1) потреба в комунікації (особисті і соціальні інтереси);
- 2) вибір доступних засобів комунікації (вербальні і невербальні комунікативні системи);
- 3) вміння виконати соціальні функції в процесі комунікації;
- 4) здатність виконувати певні комунікативні ролі;
- 5) вміння використовувати базові діалогові навички;
- 6) ініціювати, підтримати і завершити розмову.

Всі ці елементи комунікації, в тій чи іншій мірі, порушені у дітей з розладами аутистичного спектру.

Вченими аутизм розглядається як загальне порушення, неповноцінний психічний розвиток, обумовлений біологічною дефіцитарністю центральної нервової системи дитини. Такі діти прагнуть бути на одинці, мають ритуальні, стереотипно повторювані форми поведінки, повну відсутність мови або її специфічний розвиток, неадекватні реакції на сенсорні стимули, страхи. Це породжує в них великі труднощі у створенні соціальних зв'язків, налагодженні комунікації з іншими дітьми і дорослими.

У дітей з аутизмом порушено формування всіх форм довербального і вербального спілкування. Перш за все у неї не формується зоровий

контакт, дитина не дивиться в очі дорослого під час прохань чи очікування зворотного контакту. Така дитина зазвичай грається сама, не зважає на оточуючих, не вступає з ними в мовний контакт.

У дітей з РАС порушений розвиток комунікативної функції мови і комунікативної поведінки в цілому. Незалежно від часу появи мовлення і рівня його розвитку, дитина не використовує мову як засіб спілкування, вона рідко запитує, зазвичай не відповідає на питання оточуючих в тому числі і близьких для неї людей. Водночас у неї може досить інтенсивно розвиватися «автономна мова», «мова для себе».

Серед характерних патологічних форм мовлення перш за все для таких дітей характерними є ехолалії, химерна, часто скандована вимова, своєрідна інтонація, характерні фонетичні розлади і порушення голосу з переважанням особливої високої тональності в кінці фрази або слова, називання себе в другій або в третій особі, відсутність в активному словнику слів, що позначають близьких для дитини людей (наприклад, слів «мама», «тато» тощо).

Висновки. Проаналізувавши праці різних вчених і дослідників, можна зробити висновок, що розвиток комунікативних навичок дітей з розладами аутистичного спектру має свої специфічні особливості і є однією з найбільших для них проблем. Оскільки нездатність дитини виразити свої прохання, внутрішні стани та емоції є досить важким тягарем для неї самої, а також її оточення.

Таким чином, винокає потреба в удосконаленні уже існуючих, або визначенні нових корекційних заходів для формування у дітей з розладами аутистичного спектру комунікаційних навичок, які дозволили б їм оволодіти основними видами комунікативної поведінки і успішно адаптуватися до соціуму.

Перспективи подальших досліджень передбачають створення відповідної корекційної програми з розвитку комунікативної сфери дітей з розладами аутистичного спектру.

Список використаної літератури:

1. Питерс Т. (2002) От теоретического понимания к педагогическому воздействию: Книга для педагогов-дефектологов / Пер. с англ. М.М. Щербаковой; под науч. ред. Л.М. Шипицыной; Д.Н. Исаева. – М.: Владос, – 240 с.
2. Quill K.A., Bracken K.N., Fair M.E., Fiore J.A. (2002) DO-WATCH-LISTEN-SAY. Social and communication intervention for children with autism. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co., – p. 410.